

סיכומי ספר העדר לשנת תש"ס 1979/80

יאיר זליגר, ה.מ.ב.

פרותיהם בין 7,000 ל-8,000 ק"ג. 5 משקים בלבד התנובה לפרה לא הגיעה ל-7,000 ק"ג, אולם התנובה בקבוצה זו ירדה בתש"ס ב-299 ק"ג (4.4%) לעומת תשל"ט. בטבלה 2 מוצגת התפלגות הרפתות בסקטור השיתופי בעשור האחרון תשל"ל – תש"ס לפי קבוצות תנובה.

על רקע עליית התנובה של 1,445 ק"ג (+22%) בתקופה זו ברורה המגמה של צמצום דראסטי במספר המשקים שהתנובה הממוצעת בעדר לא הגיעה ל-7,000 ק"ג בשנה. כך בולט ריבוי המשקים אשר לקראת סוף העשור הגיעו לתנובה ממוצעת של 9,000 ק"ג ויותר לפרה.

בתשל"ה עלתה הונובה הממוצעת לפרה באופן הבולט ביותר בעשור, 454 ק"ג (6.5%), לעומת הירידה הבולטת ביותר בתשל"ב, 38 ק"ג (0.6%). בולטת לעין העובדה שמאז תשל"ז העדר הישראלי השיתופי כמעט שדורך במקום נבחינת הגידול בתנובת החלב השנתית לפרה. קשה במסגרת זו להעריך מהו הגורם או הגורמים לתופעה זו.

התנובה הממוצעת הגבוהה ביותר לפרה בתש"ס הושגה ברפת חפץ חיים 9,658 ק"ג חלב ולאחריו במשק מעגן מיכאל עם 9,584 ק"ג. תנובת השומן הגבוהה בשנה זו הושגה על ידי הפרות מקבוצת גשר ומעלה החמישה בסך של 314 ק"ג שומן.

בשנה הנסקרת בלטו המשקים הבאים שתנובת פרותיהם עלתה באופן ניכר: מבקיעים 1,088 ק"ג, החותרים 1,084 ק"ג, ברור חיל 1,061 ק"ג, גבעת חיים-מאונד 1,056 ק"ג, מעין ברוך 1,003 ק"ג, נורדיה 983 ק"ג וניר יצחק 926 ק"ג.

בעדרים הבאים פחתה התנובה בצורה בולטת: חפצי בה 1,091 ק"ג, אשדות יעקב-מאונד 990 ק"ג, נוה איתן 944 ק"ג, אושה 935 ק"ג, כפר חיטים 829 ק"ג, אורים 810 ק"ג, שדה אליהו 810 ק"ג, ומשמר דוד 800 ק"ג.

לו היינו עורכים גם בשנה זו את נתוני

השנה מסוכמים תנובותיהם של העדרים השיתופיים בלבד. הנתונים הללו נשלחים למשרדנו ישירות על ידי מבקרי החלב – אשר מסכמים את תנועת העדר, נתוני שקילות החלב ובדיקות השומן ביום הביקורת. לעומתם – הנתונים מהמשקים המשפחתיים אינם מסוכמים ידנית על ידי האחראים על הביקורת, אלא נשלחים ישירות למחשב. כמות השגיאות הקיימת בקובץ, איננה מאפשרת עדיין להפיק דו"ח שיתבסס ישירות על נתונים שלא עברו סיכום ידני. אנו מקווים שבתשמ"א נוכל להכין דו"ח שיחזור ויכלול את הנתונים של כל המשקים המבצעים ביקורת חלב.

החל מתש"ס אוחדו הנתונים של המשקים החולבים 3 פעמים ביממה עם אלה החולבים פעמיים בלבד, בגלל מיעוט מספר המשקים שפרותיהם נחלבות פעמיים ביממה.

תנובת החלב והשומן

לראשונה מאז תשל"ב ירדה השנה תנובת החלב לפרה ברפת השיתופית לעומת השנה הקודמת ב-24 ק"ג, 8,092 ק"ג לעומת 8,116 ק"ג (-0.3%). תכולת השומן עלתה ב-0.1% (3.27%) ותנובת השומן (264.6 ק"ג) נשארה ללא שינוי (טבלה 1). קשה לדעת אם לביטול הסובסידיה לחלב וחוסר הוודאות המתמדת ביחס למחיר המשולם ליצרנים היתה השפעה על תוצאות אלו.

התפלגות המשקים השיתופיים לפי תנובות החלב

בתש"ס עלה מספר הרפתות שפרותיהן הניבו בממוצע 9,000 ק"ג ויותר ל-16. ממוצע הונובה לפרה בקבוצה זו גבוהה השנה ב-116 ק"ג (1.26%) לעומת המשקים באותה הקבוצה (מעל ל-9,000 ק"ג) אשתקד. מספר העדרים שתנובת פרותיהם נעה בין 8,000 ל-9,000 ק"ג פחת ב-4, לעומת זאת כמעט ולא השתנה מספר העדרים שתנובת

טבלה 1. תוצאות ביקורת החלב והשומן בשנת תשי"ס 1979/80, קיבוצים ומושבנים שיתופיים, 2 ו-3 חליבות

נקניר	מתן	נמכרו	המליטו		כבדקורת	קי"ג חלב לפרה בעדר	%	השומן	%	החולבות	פרות בעדר	החודש
			מכירות	פרות								
50	49	1,321	1,948	4,162	24.3	19.9	3.24	82.1	52,026	אוקטובר		
36	37	1,526	1,951	3,893	25.2	20.6	3.27	81.9	52,441	נובמבר		
6	28	1,756	2,004	4,037	26.0	21.4	3.32	82.4	52,637	דצמבר		
3	46	2,246	2,041	3,983	26.4	22.2	3.33	84.1	51,965	ינואר		
3	32	2,257	1,904	3,717	26.6	23.2	3.32	87.3	51,531	פברואר		
2	27	1,992	1,644	3,123	27.1	24.3	3.25	89.7	51,128	מרץ		
	20	1,702	1,587	2,546	26.9	24.4	3.27	90.7	51,100	אפריל		
	25	1,314	1,258	1,833	26.6	24.1	3.23	90.8	50,974	מאי		
31	23	1,227	1,141	1,947	26.2	23.7	3.22	90.4	50,811	יוני		
19	19	1,288	1,056	1,748	24.9	21.9	3.26	88.2	50,638	יולי		
18	26	1,354	1,212	2,484	24.0	20.5	3.27	85.1	50,251	אוגוסט		
39	33	1,312	1,389	2,696	24.4	20.0	3.30	82.0	50,356	ספטמבר		
207	365	19,295	19,135	36,169	25.75	22.17	3.27	86.1	51,322	ממוצע/ סכום		
	388	16,213	19,642	35,434	25.86	22.24	3.26	86.0	50,385	תש"ס		

ממוצע לפרה בשנת תשי"ס: 8,092 ק"ג חלב, 264.6 ק"ג שומן, 3.27%
ממוצע לפרה שנת תש"ס: 8,116 ק"ג חלב, 264.6 ק"ג שומן, 3.26%

טבלה 2. התפלגות העדרים לפי התנובה הממוצעת לפרה, תש"ל-תש"ם

ק"ג חלב/פרה	תש"ל	תשל"א	תשל"ב	תשל"ג	תשל"ד	תשל"ה	תשל"ו	תשל"ז	תשל"ח	תשל"ט	תש"ם
10,001 ויותר		1	1	1	2	4	6	11	10	14	16
9,000-10,000	4	5	6	8	29	60	78	86	92	88	88
8,000-9,000	44	64	65	81	104	94	88	85	73	74	74
7,000-8,000	108	95	97	79	45	27	11	6	7	5	5
6,000-7,000	34	25	25	17	3	1					
ממוצע לפרה	6,647	6,786	6,748	6,850	7,032	7,486	7,764	7,996	8,009	8,117	8,092
מספר המשקים בביקורת	190	190	188	186	184	185	188	189	187	186	183

המשקים שחולבים $2 \times$ בנפרד, היינו רואים שהירידה בתנובת החלב של פרותיהם היתה גבוהה מהממוצע והגיעה ל-244 ק"ג (3.25%). מעניין שתופעה זו נמשכת כבר שנה שניה ברציפות, וההפרש בתנובה הממוצעת לפרה בין משקי $2 \times$ למשקי $3 \times$ מגיע ל-12%.

בעשור שחלף חוסלו רפתות בכ-15 משקים שיתופיים. השתתפות המשקים בביקורת גדלה בסוף העשור. 95% השתתפות בתש"ל - בתש"ם.

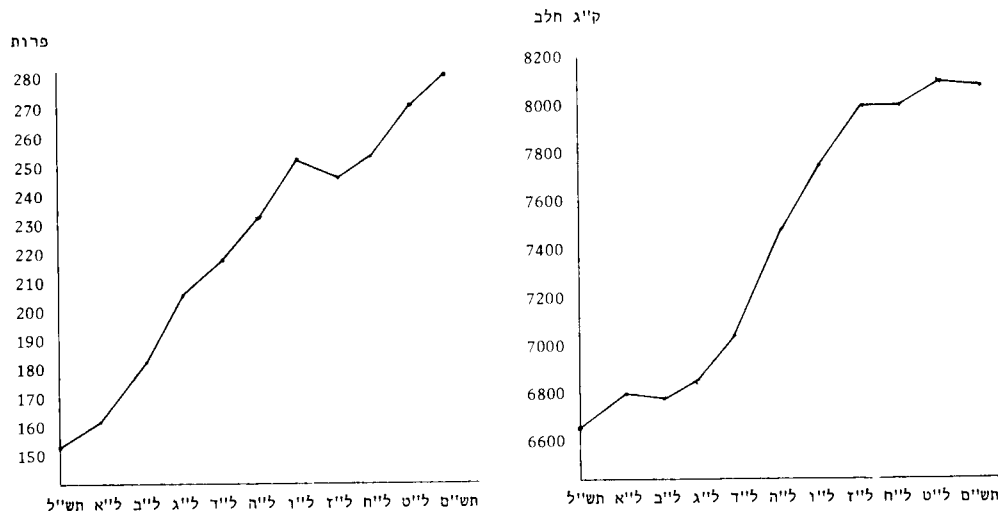
היקף העדרים בביקורת

בתש"ם ביצעו 183 משקים ביקורת החלב באופן סדיר וזאת לעומת 186 בתש"ל. מטבלה 3 אנו למדים כיצד גדל העדר בשנים קיבוץ משגב עם חיסל את הרפת במשך תש"ל-תש"ם בלמעלה מ-22,000 ראש

טבלה 3. התפלגות העדרים לפי מספר הפרות, תש"ל-תש"ם

השנה	תש"ל	תשל"א	תשל"ב	תשל"ג	תשל"ד	תשל"ה	תשל"ו	תשל"ז	תשל"ח	תשל"ט	תש"ם
עד 150 פרות	111	99	49	26	18	12	8	12	5	1	1
151-200	49	58	85	73	54	47	39	37	32	19	16
201-250	20	25	31	52	57	55	55	60	69	74	66
251-300	8	7	16	21	36	39	44	42	43	40	45
301-350	1	1	5	8	10	19	26	25	21	31	32
351-400	1		2	5	6	8	8	8	8	11	11
401-450				1	2	2	5	2	7	4	7
451-500					1	2	2	2	1	4	2
501 ויותר						1	1	1	1	2	3
ס"ה משקים	190	190	188	186	184	185	188	189	187	186	183
סה"כ פרות	29,216	30,703	34,469	38,213	39,951	44,381	47,604	46,505	47,457	50,385	51,322
ממוצע פרות למשק	153.8	161.6	183.4	205.5	217.1	229.3	253.2	246.1	253.8	270.9	280.4

ציור 1. תנובת חלב שנתית ממוצעת לפרה, ציור 2. מספר פרות ממוצע למשק, קיבוצים ומושבים שיתופיים, תש"ל - קיבוצים ומושבים שיתופיים, תש"ל - תש"ס

בתש"ל בלבד היתה ירידה בהיקף העדר, וזה נבע ישירות מהטלת המכסות באותה תקופה. מעניין לציין שהגידול הממוצע בהיקף העדר בתש"ס התרחש בחודשים אוקטובר-דצמבר 1979, כשלאחריהם מתחילה ירידה הנובעת ישירות מהמהפך החלבי שהיה בחודש נובמבר 1979. נראה שירידה זו נעצרה בסוף השנה, ויש להניח שהסיבה לכך נעוצה בפער שנוצר בין הייצור (המקומי) לביקוש לחלב. פער זה נובע מהחיסול המואץ של רפתות בסקטור המושבי. לסיכום יש להניח שצפויה עליה מתונה בהיקף העדרים השיתופיים בתש"מ"א, ואשר לתנובה לפרה, קשה לחזות כיצד תסתיים השנה החדשה.

(+76%). היקף הרפת הממוצעת עלה מ-154 ל-280 פרות בשנים הללו. כאשר הרפת הגדולה ביותר - גבעת חיים-מאוחד, הגיעה ל-750 פרות בתש"ס. מ-111 עדריים שלא הגיעו ל-150 פרות בתש"ל נותר בתש"ס משק מבקיעים בלבד. מספר המשקים $2 \times$ ירד בשנים אלה מ-28 (כ-15% מהמשקים בביקורת) ל-6 (3%) בלבד. בפירסום זה ניסינו לראשונה לבדוק אם קיים מתאם (קורלציה) חיובי או שלילי בין גידול או הקטנת העדר השיתופי כולו לבין עליה או ירידה בתנובה הממוצעת לפרה. כפי שנראה בציורים לא נמצא כל קשר כזה. מסתבר שגם בשנים בהן גדל העדר היתה עליה ברורה בתנובה לפרה.

האספה ה-31 של התאחדות מגדלי בקר בישראל

והאספה ה-51 של "החקלאית"

תתקיימה במשותף בימים ג'ד', 10-11 במרץ 1981

בבית ההארכה של קיבוץ שפיים

ההזמנות תשלחנה לקראת האספה בנפרד